

OD REDAKCJI

W oddanym do rąk Czytelników kolejnym zeszycie (drugim w roku 2022) *Roczników Pedagogicznych* podjęto problematykę z zakresu pedeutologii. W obliczu zmieniających się wymagań w kształceniu nauczycieli i nauczycieli pracujących, jak również szczególnej sytuacji związanej z pandemią jest to ważne zadanie, zarówno w perspektywie teoretycznej, jak również empirycznej.

Kształcenie przyszłych nauczycieli oraz osobowościowe i społeczno-kulturowe uwarunkowania pracy nauczycieli na wszystkich etapach edukacyjnych są wciąż aktualnym problemem z rozszerzającym się horyzontem zagadnień szczegółowych, wśród których na uwagę zasługują:

- czynniki warunkujące podjęcie decyzji kształcenia na kierunkach nauczycielskich;
- kompetencje nauczyciela i proces ich nabywania;
- profesjonalna stabilizacja a wypalenie zawodowe;
- samorealizacja a sukces nauczyciela;
- postawy nauczyciela wobec własnej pracy w perspektywie rozwoju zawodowego, twórcza działalność pedagogiczna i samodzielność poznawcza;
- bariery zawodowe;
- przestrzeń etyczna nauczycielskiej pracy.

Nauczyciel permanentnie staje wobec zadań, które generowane są przez nowe tendencje w dydaktyce, zmiany społeczno-kulturowe, zmiany w prawie oświatowym, niezwykle złożoną sytuację związaną z pandemią. Priorytetowym zadaniem staje się pełna gotowość do sprostania wyzwaniom współczesności. Należy w tym miejscu podkreślić za Mieczysławem Rusieckim, że:

Posłannictwo nauczyciela, zgodnie z wielowiekową tradycją wyrasta z powołania. Wymaga ono szczególnych dyspozycji osobowych, gruntownego przygotowania do zawodu, ustawicznego pogłębiania swoich kompetencji oraz uprawy (kultury) umysłu, woli i serca. Jest bowiem służbą drugiemu człowiekowi i z tej racji łączy się ze szczególną odpowiedzialnością (Rusiecki, 2004, s. 1).

Odpowiedzialność nauczyciela to ważny przymiot jego osoby – zarówno w wymiarze jednostkowym, jak również społecznym. Przejawia się przede wszystkim w wypełnianiu podejmowanych obowiązków. Jej główny zakres obejmuje:

- integralny rozwój własnej osobowości (rozwój intelektualny, sfery moralnej, emocjonalnej, kultury duchowej oraz rozwój w sferze społeczno-zawodowej);
- odpowiedzialność za uczniów (za ich integralny rozwój, wiedzę i kompetencje, przygotowanie do życia w społeczeństwie);
- odpowiedzialność za miejsce pracy i jego kulturę, kulturę szkoły.

Dziś potrzeba nam odpowiedzialnych i twórczych nauczycieli. Dlatego też istnieje pilna potrzeba refleksji nad edukacją nauczycielską, pogłębionych badań pedeutologicznych w kontekście procesów reformatorskich, a co się z tym wiąże przemian funkcji nauczyciela.

Istnieje potrzeba badań teoretycznych nad edukacją nauczycielską, czerpiąc przesłanki z filozofii, teorii personalizmu pedagogicznego, teorii wielostronnego kształcenia osobowości, teorii kultury (w tym kultury szkoły), teorii społecznego uczenia się.

Drugim nurtem badań są badania teoretyczno-empiryczne, koncentrujące się na osobowościowych i społeczno-kulturowych uwarunkowaniach pracy nauczyciela w perspektywie kultury pedagogicznej, pełnienia funkcji, osiągnięć zawodowych.

Wybrane zagadnienia z tego spektrum są przedmiotem niniejszego zeszytu. Powstały one na gruncie zorganizowanej przez Katedrę Dydaktyki, Edukacji Szkolnej i Pedeutologii w Instytucie Pedagogiki KUL konferencji pt. *Nauczyciel i jego praca wobec wyzwań współczesności*. Jej głównym kreatorem była dr hab. Beata Jakimiuk, prof. KUL.

Zakres tematyczny prowadzonych rozważań obejmuje następujące zagadnienia.

Ksiądz Adam Maj w swoim artykule porusza zagadnienia dotyczące podmiotowości i autonomii nauczyciela w polskim systemie oświaty, które charakteryzują się dość dużą dynamiką a ich progresję warunkuje doskonalenie osobowe i wzrost profesjonalizmu pedagogicznego. Problem deprecjacji zawodu nauczyciela w polskim dyskursie prasowym w okresie zdalnej edukacji poruszyła Justyna Dobrołowicz. Beata Mydłowska przedmiotem swoich analiz uczyniła pracę nauczyciela szkoły średniej w czasie pandemii COVID-19. Natomiast Iwona Błaszczak w swoim artykule prezentuje przekonania oraz oczekiwania studentów SGGW związane ze szkoleniem e-learning.

Agata Cudowska opisuje kwestie związane z funkcjonowaniem wczesnej edukacji i opieki w Europie na podstawie analizy porównawczej trzydziestu

ośmiu systemów edukacyjnych. Podkreśla szczególne znaczenie nauczyciela w rozwoju dziecka. Na rolę nauczyciela we wspieraniu ucznia zwróciła również uwagę w swoim artykule Magdalena Piorunek. Skupia się w nim głównie na ukazaniu pozadydaktycznych funkcji nauczyciela i jego roli we wspieraniu dziecka.

Celem artykułu Małgorzaty Kuśpit było określenie osobowościowych predyktorów samooceny i rozumienia emocji uczniów uzdolnionych muzycznie.

Helena Słotwińska przedmiotem analiz uczyniła zagadnienia dotyczące autorytetu nauczyciela i jego znaczenia w przewyciężaniu trudności wychowawczych, a w szczególności agresji i przemocy w szkole. Celem artykułu Magdaleny Barabas było natomiast zwrócenie uwagi na problematykę zadań nauczyciela w zakresie interwencji kryzysowej w środowisku szkolnym. Zeszyt zamyka artykuł ks. Jacka Siewiory. W swoim opracowaniu porusza on jeden z problemów jakim jest konieczność zmierzenia się z chaosem w obszarze aksjologii, jego filozoficznymi źródłami oraz sposobami zaradzenia skutkom jakie wywołał.

Struktura zeszytu została uzupełniona o recenzję publikacji książkowej oraz sprawozdanie z konferencji organizowanej przez pracowników Katedry Dydaktyki, Edukacji Szkolnej i Pedeutologii w Instytucie Pedagogiki KUL.

Krystyna Chałas
Redaktor Naukowy numeru